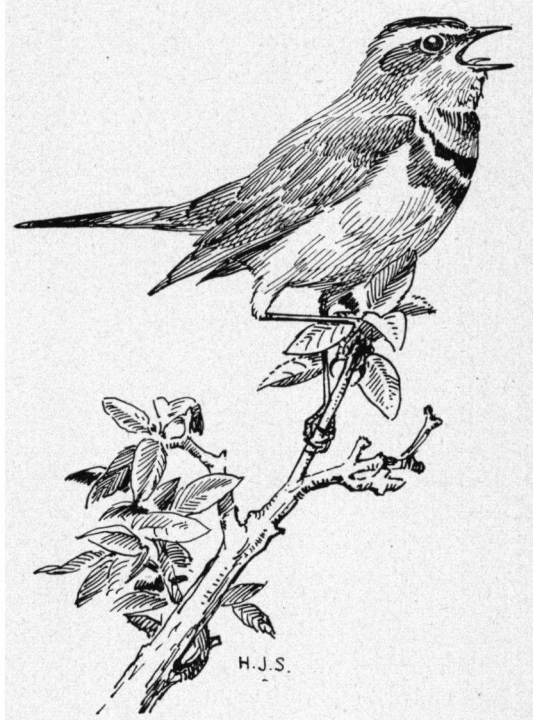

Enige aantekeningen over de zang van het blauwborstje (*Cyanosylvia svecica*)

Door H. J. Slijper

Tekening van de schrijver

Hoewel tegenwoordig ieder die zich voor vogeltjes interesseert gelukkig d.m.v. gekleurde afbeeldingen in „vogelgidzen” het beestje op naam kan brengen en om de zang te herkennen zijn toevlucht kan nemen tot grammofoonplaten, kleeft aan deze uitstekende service toch het grote nadeel dat een aankomende vogelaar niet goed leert kritisch te kijken en een juiste beschrijving leert geven van hetgeen hij heeft waargenomen (datum, uur, plaats, terrein, gedrag, kleedbeschrijving, geluid, afstand, meteorologische omstandigheden, optiek, etc.). Het wordt hem te gemakkelijk gemaakt en veelal komt er te vlug „het boekje” aan te pas, waarop dan vol-

gens de wijze van „die en die is het niet, o ja, dit is hem”, de determinatie tot stand komt. Het gevolg kan soms een opmerkelijke lichtvaardigheid en oppervlakkigheid zijn. De redactie van „Het Vogeljaar” is met deze verschijnselen maar al te zeer bekend.

Ik bewaar echter de meest aangename herinneringen aan het vele kruip- en sluipwerk en het met mijn tochtgenoten opstellen van een preciese beschrijving van ons onbekende of reeds bekende vogelsoorten, kien er op uit zijnde ook minder in het oog vallende details van uiterlijk en gedrag vast te leggen, om daarmee gewapend de boeken thuis of in bibliotheken te lijf te gaan. Ook bij het determineren van vogelzang d.m.v. grammofoonplaten kan gemakzucht parten gaan spelen.

De kwestie van fotograferen en tekenen is eveneens van belang. Een foto kan ongetwijfeld als objectief dokument zeer belangrijk zijn, doch waar je

met een foto alles vastlegt — ook dat wat je niet bewust gezien hebt — kan bij een schetsje hoe onbeholpen ook, alleen maar datgene getekend worden wat inderdaad „door je heen gegaan is”.

Een sterk, doch historisch, voorbeeld is van de student die een foto van een vliegende bruine kiekendief nam, die na het ontwikkelen door de professor als rode wouw herkend werd . . .

Alles wat je niet precies of niet welbewust gezien hebt, betekent een „blinde plek” in je schets (of in de woordomschrijving). Ook de geluidsopname is een waardevol en uitstekend dokument, maar je leert een bepaalde roep of zang van een vogel pas goed als je poogt in een of andere „code”, (meestal een onbeholpen fonetische letterweergave) het geluid vast te leggen.

Deze kritische gedachten kwamen bij me op toen ik in het zonnetje gezeten aan de rand van een uitgestrekt moerasgebied in Noorwegen, de zingende blauwborstjes beluisterde. Nu herken ik de zang van het blauwborstje direkt, maar ik was toch ontevreden. Ik vroeg me af waarin het typerende nu eigenlijk zat.

In geen enkel mij ter beschikking staand boekje, vond ik omschrijvingen van blauwborst-slagen. Zelf had ik er ook nooit iets over genoteerd. Het metaalachtige, snorrende en krekelachtige met karekiet- en nachtegaalachtige motieven was het enige dat ik enkele malen in mijn dagboeken noteerde.

Het was blijkbaar te moeilijk, zoals ik geloof dat het onmogelijk is bijvoorbeeld de zang van de roodborst fonetisch weer te geven.

Thijssse noemt de drie T's, die belangrijk zijn:

Toonhoogte, Tempo en Timbre.

Denkend aan wat deze grote, goede man over vogelzang heeft geschreven heb ik een poging gedaan me te realiseren waarin de karakteristiek van de zang van de blauwborst schuilt.

Allereerst viel me op de uiterste virtuositeit, waarmee volgens mij de blauwborst onder de zangers zeer hoog genoteerd staat: in staat tot zeer hoge en zeer lage tonen en grote verschillen in tempo. Alle slagen hebben wel hetzelfde opvallende en zeer kenmerkende metaalachtig timbre, waarin tevens de esthetische beperking van de zang gelegen is.

Hieronder volgen enkele pogingen, in de hoop daarmee mijn medevogelaars enige lering en vermaak te verschaffen.

Uit het vele dat ik hoorde zijn hier alleen die slagen weergegeven die ik minstens enkele malen kon beluisteren en zodoende qua omschrijving kon korrigeren.

Groep A - krekelachtige geluiden

1. Als veldkrekkel of Temmincks strandloper:
tirrrr-tirrrr-tirrrr-tirrrr-tirrrr . . .

2. korter en sneller:
srri-srri-srri-srri-srri-srri . . .

Groep B - karekietachtig

1. ritmisch en snel:
srri-srri-srri-èr-èr-èr-èr-èr-èr-srri-èr-srri-èr-èr . . .

2. een mals:
tjurk-tjurk-tjurk-tjurk-tjurk . . .
3. kalm en diep knarsend:
ie-ie-die-die-die-kurk-kurk-kurk-kurk . . .

Groep C - boomleeuwrikachtig

1. snel:
pjule-pjule-pjule-pjule . . .
2. tilp-tilp-tilp-tilp-tilp-tilp . . .

Groep D - gevarieerder, spotvogelachtig

1. stotterend:
tru-tru-tru-tru, tro, tru, tro, tru, tielp-tielp-tielp
2. tjiip, tjiip, tjiip, tjiip, tieuw-tieuw, tjiip, tieuw, tjiip.
3. dawiedl, dawiedl, dawiedl, pk, pk, pk, pk (het laatste zeer hoog, bijna toonloos).

Groep E - nachtegaalachtig

1. gerekt, doch niet crescendo:
uu . . . uu . . . uu . . . uu . . . uu . . .
2. luid zwiepend:
tjialp-tjialp-tjialp-tjialp (van dichtbij: tjiarp-tjiarp . . .)

Groep F - niet gelijkend op een normaal vogelgeluid

1. als met de vingers over de snaren van een valse piano:
prlink-prlink-prlink-prlink-prlink
2. een rauw en diep:
sjrauw-sjrauw-sjrauw . . .
3. een volkomen mechanisch electrisch doch zilveren belletje, zeer hoog tingelingetingelingetingeling . . .
4. hetzelfde doch iets lager van toon.

Groep A hoorde ik het meest, gevolgd door B enz. De geluiden uit groep F hoorde ik niet vaak doch zijn wel verbazingwekkend en karakteristiek.

De strophen volgden elkaar meestal snel op en de vogel zong soms lange tijd achtereen (tot ca. een half uur) om dan weer geruime tijd te zwijgen. De slagen A 1, B 2, C 1 en E 2 hoorde ik wel het vaakst.

Genoteerd van vier verschillende vogels, twee in het moeras van Fokstua-myra en twee bovenin de berkengordel op Dovrefjell, juni 1971.

• H. J. Slijper, Eemdijk 114, post Spakenburg

Steriel makend preparaat voor verwilderde duiven

Volgens berichten in dagbladen zal vanaf midden januari door de Sanitaire Dienst van de gemeente Amsterdam aldaar op vele plaatsen in de stad geprepareerde mais aan de verwilderde duiven worden gevoerd. Volgens de berichten ondervinden de vogels hiervan geen nadelige invloed maar zullen hierdoor voor een periode van 4 tot 5 maanden onvruchtbaar blijven. Dit moet vermeerdering van het aantal vogels tegengaan.

Wij vragen ons af of er voldoende maatregelen zijn genomen zodat kan

worden voorkomen dat ook andere soorten dit steriel makend preparaat naar binnen zullen krijgen. De onvruchtbaar gemaakte verwilderde duiven zouden wellicht andere onhebbelijkheden krijgen. Gegevens hierover zijn nog onbekend.

J.T.